

Crna Gora
Ministarstvo vanjskih poslova
Generalni direktorat za multilateralne poslove

Adresa: Stanka Dragojevića 2,
81000 Podgorica, Crna Gora
tel: +382 20 416 330
fax: +382 20 225 702
www.mvp.gov.me

Br: 6/4-900/24-4793

15. novembar 2024.

IZVJEŠTAJ

o učešću predsjednika Vlade Crne Gore Milojka Spajića na Samitu Berlinskog procesa, Berlin, 14. oktobar 2024. godine

Predsjednik Vlade Crne Gore Milojko Spajić učestvovao je na jubilarnom, desetom, Samitu Berlinskog procesa, 14. oktobra 2024. u Berlinu. U crnogorskoj delegaciji bili su savjetnica predsjednika Vlade za vanjsku politiku i nacionalna koordinatorka za Berlinski proces Milica Perišić i šef Kabineta predsjednika Vlade Branko Krvavac.

Pored domaćina, njemačkog kancelara Olafa Šolca, sastanku prisustvovali predsjednici vlada država ZB - Albanije Edi Rama, Bosne i Hercegovine Borjana Krišto, Kosova Aljbin Kurti, Sjeverne Makedonije Hristijan Mickoski i Srbije Miloš Vučević, kao i predsjednica Evropske komisije Ursula fon der Lajen, evropski komesar za proširenje Oliver Varhelji, predsjednik Vlade Hrvatske Andrej Plenković, predsjednica Slovenije Nataša Pirc Musar, potpredsjednik Vlade i ministar vanjskih poslova Italije Antonio Tajani, ministarka vanjskih poslova Njemačke Analena Berбок, delegirani ministar Francuske za evropske poslove Benžaman Adad, specijalni predstavnik Evropske unije za ZB Miroslav Lajčak, izaslanik Savezne Vlade Njemačke za ZB Manuel Zaracin, specijalni izaslanik britanskog premijera za ZB lord Stjuart Pič, predsjednica Evropske banke za obnovu i razvoj Odile Reno-Baso, generalna sekretarka Savjeta za regionalnu saradnju (RCC) Majljinda Bregu i v.d. direktorice Sekretarijata Centralnoevropskog sporazuma o slobodnoj trgovini (CEFTA) Danijela Gačević.

Učesnici Samita su istakli ključnu ulogu Berlinskog procesa u jačanju regionalne povezanosti i saradnje u oblastima trgovine, energetike, saobraćaja, inovacija, mladih, nauke i obrazovanja, hrane i poljoprivrede, socijalne politike, inkluzije, rodne ravnopravnosti, migracija, bezbjednosti i zelene tranzicije. Razmotren je napredak koji su zemlje regiona u prethodnom periodu ostvarile na putu evropske integracije, kao i izazovi i prilike za dalje jačanje regionalne saradnje, uključujući mehanizme za efikasnije sprovođenje reformi, usklađivanje sa propisima Evropske unije, te zatvaranje razvojnog jaza. Pozdravljeno je uklanjanje prepreka za implementaciju CEFTA-e,

usvajanjem deset odluka, Dodatnog protokola i jedne preporuke, što je osnov za uspostavljanje Zajedničkog regionalnog tržišta.

Ocijenjeno je da zapadni Balkan, kroz novi Plan rasta i Akcioni plan za Zajedničko regionalno tržište za period 2025-2028, dobija šansu za ubrzani ekonomski razvoj, koji će omogućiti unapređenje životnog standarda građana regiona. Lideri zemalja zapadnog Balkana ponovili su posvećenost regionalnoj saradnji i ispunjavanju obaveza iz evropske agende, dok su predstavnici institucija EU i država članica iskazali snažnu podršku naporima regiona i reformskim procesima na putu učlanjenja u Uniju.

Predsjednik Vlade Mađarske, predsjedavajuće Savjetu EU, Viktor Orban pohvalio je napredak kandidata iz regiona na putu evropske integracije i iskazao uvjerenje da će dodatni rezultati biti ostvareni do kraja njihovog predsjedavanja. Izrazio je očekivanje da će Crna Gora do kraja godine zatvoriti četiri pregovaračka poglavlja.

Predsjednica Evropske komisije Ursula von der Lajen kazala je da su sukobi i previranja sa kojima se Evropa i svijet suočavaju donijeli svijest da je veća EU zapravo jača Unija i da je na njoj odgovornost da sebi približi ambiciozne kandidate. Istakla je da je proširenje danas u vrhu agende Evropske komisije, te da je prvi preduslov za integraciju novih članica njihovo usklađivanje sa temeljnim evropskim vrijednostima - poštovanjem demokratije i vladavine prava, dok je drugi preduslov rana ekonomska integracija. U tom kontekstu, naglasila je da novi Plan rasta za zapadni Balkan predstavlja most između Zajedničkog regionalnog tržišta i Jedininstvenog tržišta EU.

Predsjednik Vlade Crne Gore Miloško Spajić je obavijestio da je Vlada usvojila Reformsku agendu za Plan rasta za zapadni Balkan, koja obuhvata ambiciozne reformske mjere u okviru četiri oblasti politika: poslovno okruženje i razvoj privatnog sektora, digitalna i energetska tranzicija, razvoj ljudskog kapitala i vladavina prava i temeljna prava. Izrazio je očekivanje da će novi Akcioni plan za Zajedničko regionalno tržište, kao važan stub Plana rasta, biti katalizator za zatvaranje socio-ekonomskog jaza između regiona i EU, kroz širu i bližu regionalnu ekonomsku integraciju. Ukazao je na značaj zadržavanja fokusa na blagovremenom i dosljednom sprovođenju sporazuma i ispunjavanju preuzetih obaveza, kako bi se region razvijao ubrzanim tempom i postao konkurentan u evropskim okvirima. U kontekstu digitalne transformacije, naglasio je potrebu uključivanja sajber bezbjednosti u portfelj relevantnih politika u okviru Berlinskog procesa. Izrazio je uvjerenje da Centar za sajber kapacitete zapadnog Balkana (WB3C), trilateralna inicijativa Crne Gore, Francuske i Slovenije, predstavlja najbolji okvir za pokretanje intenzivirane regionalne saradnje u domenu izgradnje sajber otpornosti.

Ocijenio je da je bilo kakvo razmatranje i djelovanje u oblastima povezanosti, energetike i zelene tranzicije, bez snažnog prisustva regionalnog konteksta, slijepa ulica i rasipanje

dragocjenih resursa. Samo kroz perspektivu rastuće potražnje za boljom povezanošću, čistom i bezbjednom energijom i zelenom ekonomijom, moći ćemo da ponudimo profitabilne i održive infrastrukturne projekte kredibilnim investitorima. Predsjednik Vlade Spajić je ocijenio da napori ka poboljšanju infrastrukturne povezanosti, stoga, moraju ići ruku pod ruku sa uklanjanjem ukupnih barijera mobilnosti i podsticanjem unutarregionalne trgovine i poslovanja, kao i interakcije i razmjene između ljudi. Kazao je da su razvoj infrastrukture i njegova pravovremena koordinacija sa našim neposrednim i širim susjedstvom ključne dimenzije postepene integracije u Uniju. Usklađivanje infrastrukturne povezanosti na zapadnom Balkanu sa povezanošću u Uniji obezbijediće koheziju širom proširene Evrope i suštinsku političku, ekonomsku i socijalnu konvergenciju našeg regiona sa ostatkom kontinenta. Obavijestio je da energetska tranzicija predstavlja prioritetnu temu u okviru crnogorske Reformske agende za Plan rasta, sa fokusom na korišćenju održivih izvora energije i smanjenju zavisnosti od fosilnih goriva.

Dodatno, predsjednik Vlade Spajić podvukao da politike i projekti koje nastojimo da implementiramo mogu proizvesti održive pozitivne efekte samo ako se sprovede uporedo sa odlučnim ekološkim i klimatskim akcijama i odgovornim korišćenjem i upravljanjem resursima. Pozdravio je, stoga, obnovljenu političku podršku implementaciji Zelene agende za zapadni Balkan i uspostavljanje godišnjih ministarskih sastanaka o Zelenoj agendi, koji omogućavaju strateško planiranje i koherentnost politika.

Zaključio ocjenom da inkluzivna regionalna saradnja u okviru evropskih principa i ostaju od suštinske važnosti za Crnu Goru.

Zaključeni sporazumi i usvojeni dokumenti

Predsjednici vlada Crne Gore, Albanije, BiH, Kosova, Sjeverne Makedonije i Srbije su na Samitu potpisali Sporazum o pristupu visokom obrazovanju i upisu na studije na zapadnom Balkanu i usvojili Deklaraciju o Zajedničkom regionalnom tržištu, Akcioni plan za Zajedničko regionalno tržište za period 2025-2028. i Zajedničku deklaraciju o reafirmisanju dobrosusjedskih odnosa i regionalne saradnje.

Lideri država zapadnog Balkana podržali su odluke sa sastanaka na ministarskom nivou, koji su prethodili Samitu - usvajanje Regionalne deklaracije o korišćenju infrastrukture za istraživanje i inovacije i Regionalnih standarda za skrining stranih direktnih investicija.

Učesnici Samita su pozdravili predlog Crne Gore, Francuske i Slovenije da Centar za sajber kapacitete sa sjedištem u Podgorici osnaži stub Berlinskog procesa posvećen sajberu, te da bude regionalno čvorište za izgradnju sajber kapaciteta.